

GLAZBA KAO ODGOJNI FAKTOR

Nek tema današnjeg našeg razmišljanja bude glazba. Ona je puna poruke i pouke za naš ljudski, a još više kršćanski život. Ne govori se uzalud da su glazbenici ambasadori mira.

Poplavljeni smo plimom gramofonskih ploča, a tranzistori bruje cijeli dan u rukama mnogih. U modi su diskoteke, ali glazba malo koga zanima: ide se na ples da se provede vrijeme bilo s kim. Govori se i o “lakoju” muzici, no nitko ne zna o kakvoj se “lakoći” radi. Katkad je laka jer je plitka, laka jer je stereotipna, laka jer gomila buke, više ili manje zbrkane. I kažu da se radi o glazbi. Zapravo riječ je o buci.

A glazba je umjetnost: ozbiljna umjetnost. Za slušanje glazbe nije dovoljno imati dva savršena uha nego osjetljiv duh. Glazba se “sluša” cijelim bićem. Ona se osjeća i onda kad se ne poznaje njezina složena tehnika. Može netko ne znati ništa o glazbi, a ipak je čuti. U bogatstvu njezine poruke.

Jer glazba je umjetnost. Da bismo je živjeli, potreban je umjetnički osjećaj. Nije svaka glazba – glazba. Ne posjeduje svatko uzvišeni osjećaj za razlikovanje i umjetnički glazbeni duh. Zapravo, često smo – i u našim crkvama – zaglušeni najgorom pseudo-glazbom, “nadri-glazbom”. Buka bez nadahnuća, bez sadržaja, bez inspiracije, bez dostojanstva! A komponira se i pjeva beskrajnom hlabrošču: dostojnom drugih boljih vrijednosti. Štoviše, treba priznati da naše crkve ponešto gube smisao za pravu glazbu. Ta nas činjenica ponižava.

Općenito govoreći, glazba se izražava u melodiji i harmoniji. Razmotrimo danas samo ta dva očita vida. Melodija je glavna crta i vodeća oznaka pjesme. Motiv koji dominira cijelom kompozicijom i koji se vraća u svojim prericajima. Melodija je nit vodilja koja se uvijek nanovo otkriva, koju slušatelj primjećuje u uvijek istim i uvijek novim varijacijama. Melodija je milina, nježnost pjevanja, to je glazbena misao koja nastaje u vremenu, ritmu, pokretu. Sve to nosi i prenosi naglašenu poruku ljepote koju vještak uočava i u kojoj duhovno uživa.

Linearnost melodije skreće pozornost nas na dosljednost našeg života. I život ima savršen smisao u vježbanju dosljednosti. Tako glazba ima svoje značenje u nastajanju, u zamahu i u smirenju glazbenog motiva. Melodija se “vraća” samoj sebi i razvija se, uvijek dosljedna samoj sebi: tako i ljudski život i vježba u vrlinama. Zalaganje moje osobnosti vraća se, uvijek, k vlastitoj odluci: obnavlja je, ponovno

potvrđuje, razvija. Uvijek dosljedni sami sebi. To se zove ljudski rast. O, kad bi melodija bila u mogućnosti da nas pouči da rastemo... pravolinijski!

Glazba je ujedno i harmonija (suglasje). To znači u isto vrijeme više zvukova. Ne jedan za drugim, nego istodobno. Dakle, obogaćenje melodije, njezin oslonac i potpora. Ne bi bilo harmonije da nema istodobnosti. Akord je postavljanje više glasova jednog uz drugi. Kao što je i život koordinacija mnogih nastojanja i suglasja. Kao što se ljepota sastoji u zbiru i težnji elemenata prema istom. Kao što je zdravlje zbir funkcija koje koordiniraju, nadopunjuju se i nadoknađuju.

Naučiti pjevati znači naučiti biti zajedno, prethoditi da se pripravi mjesto drugom glasu; to znači održati se: kratko rečeno, surađivati. U najstrožem smislu. I život, kao i glazbeni akordi, ima svojih nesuglasja, disonanca; glazba ih uvijek razrješuje, pravilom umjetnosti. I razrješenje disonanca slijedi svoje pravilo. O, kad bismo bili sposobni, u životu, pravilom umjetnosti, razriješiti nesuglasja što ih izazivamo! Glazba nas, dakle, može poučiti u mnogo čemu!

Glazba nas također uči da se s malo može mnogo učiniti. Malo nota: svega sedam! Malo crta: pet, ili u gregorijanskom pjevanju četiri. Malo glasa i velik angažman dobre volje te neumorna vježba. Tako se to radi. Tu se vidi, s malo sredstava, kako je velik doprinos naše dobre volje. Ti i drugi motivi, koji se ne mogu sažeti u nekoliko kratkih redaka, savjetuju nam da budemo uporni u glazbenom odgoju.

“Božje ću ime hvaliti popijevkom, hvalit ću ga zahvalnicom.” (Ps 68,31)

“U usta mi stavi pjesmu novu, slavopoj Bogu našem.” (Ps 39,4)

“Zatrubit će truba i mrtvi će uskrsnuti neraspadljivi,
a mi ćemo se preobraziti.” (1 Kor 15,52)

Starozavjetni pobožnik molio je pjevajući. I Gospodin je kod posljednje večere pjevao. Naš liturgijski sastanak ne bi smio biti bez pjesme.

Ako se sažme i protumači misao Psalama – znakovito – treba reći da će blažena vječnost biti neprekidna pjesma. Složni zbor. Ne isključivši ni one koji “ne znaju” pjevati, jer će tamo gore sve biti obnovljeno. Pjevanje je povjereno glasu, glazba instrumentu. Dva izričaja oslanjaju se na ljepotu zvuka.

Kršćanin osjeća potrebu pjevati da se izrazi. Kao što zaljubljenik ima potrebu pjevati kako bi izrazio svoje osjećaje. Kršćanin je zaljubljen u Boga. Kršćanin je čovjek koji moli. Moli, bez prestanka. Da potakne oduševljenje svoje molitve, kao da je umnoži i oplemeni intenzitet, on pjeva. Jasnim glasom i oteže u beskonačnim

koralnim i ljupkim napjevima ili u snažnim kontrapunktima stavlja melodije pjesme u veličanstvene harmonije.

“Tko pjeva, dvostruko moli”, govorio je veliki stručnjak Augustin. To je naučio od sv. Ambrozija u Milanu. Eto, zato je sama liturgija – koja je danas spala na prigušeni govor nekolicine – rođena u pjesmi. To jest: rođena je pjevajući. U staroj liturgiji nije bio dopušten ni jedan dio bez nadahnuća i pojačanja pomoću pjevanja. Neke skladbe, koje su uglazbljene da se pjevaju, čule su se i na kilometar daleko. A danas recitiramo ... i himne.

No potreban je odgoj za pjesmu! Zapravo: potrebija je ljubav. Bez ljubavi ne pjeva se. Jer bez ljubavi nema interesa. Za pjesmu je potreban velik napor: zato je potrebno voljeti je.

Kršćanin ljubi Boga, ljubi pjesmu. I stvarno pjeva. Kako zna, to ne znači nezgrapno. Pjeva svim svojim silama. Može se naučiti pjevati.

(mons. dr. sc. Marin Srakić prema F. Berra)